

Remissvar: En socionomutbildning i tiden (SOU 2025:27)

U2025/00722

SFS har erbjudits att lämna sina synpunkter på remissen av *En socionomutbildning i tiden* (SOU 2025:27). SFS har ett sextiototal medlemskårer vilka tillsammans representerar ungefär 400 000 studenter och doktorander.

SFS har i detta remissvar inhämtat inspel från våra medlemskårer med socionomutbildning.

Inledande kommentar: Den lärarledda tiden måste öka

Sverige har i snitt näst lägst lärarledd tid i hela Europa. Inom just ämnesområdet *Socialt arbete och socialt omsorgsarbete*, dit socionomutbildningen tillhör, ligger den lärarledda tiden på 7,4 timmar i veckan, vilket är lägst i Europa.¹ Lärarledd tid är viktigt ur många perspektiv och krävs för att säkerställa en hög utbildningskvalitet samt för att säkerställa samhällets kunskapsförsörjning. Tid tillsammans med läraren, exempelvis föreläsningar och seminarier, främjar studenternas lärande och förståelse, samt bidrar till att skapa en strukturerad studiemiljö och möjlighet till individuell feedback och stöd. Det är också en viktig del för arbetsmarknadsanknytning: genom att träffa sina lärare får man en bättre bild av yrket. Det går inte att ersätta lärarledd tid med självstudier – vilket studenter inom *Socialt arbete och socialt omsorgsarbete* i snitt lägger 21,9 timmar per vecka på.

För att stärka socionomutbildningen och rusta studenterna för sitt kommande yrkesliv måste den lärarledda tiden öka, och för det krävs ökade resurser.

SFS synpunkter på utredningens förslag

Övergripande kommentar om examensmålen

SFS avstyrker utredningens förslag om att öka det totala antalet examensmål från 14 till 15 eftersom det innebär ökad detaljstyrning av utbildningen. SFS anser att universitet och högskolor behöver ha frihet att utforma utbildningarnas innehåll och att studenter behöver ha inflytande över sin utbildning. En ökad mängd mål eller mer omfattande mål innebär en inskränkning av den akademiska friheten genom att lärosätenas möjlighet att

¹ SFS, [Lågt, lägre, lägst Eurostudent 8-undersökningen och lärarledd tid i svensk högre utbildning](#), 2025.

utforma utbildningen minskar, och därigenom också studenternas möjlighet till att utöva inflytande över sin utbildning. SFS anser att antalet examensmål och detaljnivån på sikt bör minska.

Att lärosätena själva får frihet att utforma utbildningen gör att utbildningen bättre kan anpassas till regionala förutsättningar och regionala samhällsutmaningar. Därtill ger det lärosätena möjlighet att lägga särskild tonvikt på områden där lärosätet bedriver forskning, vilket stärker forskningsanknytningen och kvaliteten i utbildningen.

6.1 Aktuella samhällsutmaningar och

6.2 Arbetssätt och samverkan

SFS avstyrker utredningens förslag om förändringar i examensordningen eftersom det dels innebär att antalet examensmål ökar samt att flera av de befintliga examensmålen innehåll föreslås bli mer omfattande och detaljerade, vilket innebär en ökad politisk styrning av utbildningen. Att examensmålen blir mer specifika innebär även att de blir snävare, vilket riskerar att exkludera viktiga perspektiv.

SFS anser att lärosätena, i dialog med studenter och det omgivande samhället, bäst avgör vad utbildningen ska innehålla. Utredningens förslag är också problematiskt eftersom det innebär att mer ska rymmas inom utbildningen, vilket i sin tur innebär att annat lär behöva prioriteras bort och det minskar möjligheten till fördjupning. Risken finns att utbildningsdelar som idag uppskattas av studenterna behöver tas bort eller minska för att frigöra utrymme. SFS ställer sig frågande till hur allt ska kunna rymmas på ett bra sätt.

Färre och mindre detaljerade examensmål ger lärosätena utrymme att själva anpassa utbildningen efter de utmaningar samhället står inför.

6.3 Utbildning i juridik

SFS avstyrker utredningens förslag att reglera antalet högskolepoäng i juridik som krävs för socionomexamen. SFS har inga synpunkter på hur många högskolepoäng juridik som ingår i socionomutbildningen. SFS är dock negativa till att i lag reglera omfattningen på det sätt som föreslås. SFS anser att det inte nödvändigtvis är negativt att det finns variationer mellan lärosätena i hur många högskolepoäng juridik som studenten läser. Det finns visserligen fördelar med att utbildningsinnehållet är jämförbart och likvärdigt mellan lärosätena. **SFS föreslår därför istället** att lärosätena gemensamt och på eget initiativ tar fram frivilliga riktlinjer eller rekommendationer för socionomutbildningen där mängden högskolepoäng i juridik ingår, förslagsvis genom SUHF, och där studentrepresentation ingår.

Det viktigaste ur ett studentperspektiv är att informationen om vilka kurser och vilken omfattning som ingår i utbildningen på förhand är tydlig för studenten, och att detta inte ändras under utbildningens gång, så att studenten kan göra ett informerat val om vilken utbildning den vill gå.

6.4 Verksamhetsförlagd utbildning

Avsnitt 6.4 innehåller fyra förslag. SFS behandlar dem här i den ordning de presenteras i utredningen.

Förslag på förändring i examensordningen:

SFS avstyrker utredningens förslag att reglera antalet högskolepoäng i VFU som krävs för socionomexamen, med samma resonemang som 6.3. Även här **föreslår SFS istället** att lärosätena tar fram riktlinjer eller rekommendationer, förslagsvis genom SUHF, där studentrepresentation ingår.

Angående VFU vill SFS även framföra att studenter måste ersättas för VFU-relaterade kostnader som resor eller dubbelt boende, som uppstår ifall studenten får en VFU-placering på annan ort. Det är även viktigt att handledarna har gått en handledarutbildning eller pedagogisk utbildning samt att de har tid i sin tjänst för handledning. Detta för att VFU-perioden ska bli så bra som möjligt för studenten.

Förslag till regeringen, vid sidan av examensordningen:

SFS tillstyrker utredningens förslag. Det är rimligt att den del av socionomutbildningen som består av VFU också avräknas mot utbildningsområdet VFU.

Högre utbildning är kraftigt underfinansierad. Utbildningsområde HSTJ, som socionomutbildningen tillhör, skulle behöva en per capitahöjning om 22 procent för att nå upp i samma nivåer som på 1990-talet.² Redan då var HSTJ underfinansierat. SFS förespråkar att samtliga ersättningsbelopp stegvis höjs med sammanlagt 50 procent under tio år, för att återställa urholkningen och höja utbildningskvaliteten.

Förslag till Förbundet Sveriges Socionomutbildningar (FSSOC):

SFS tillstyrker utredningens förslag. Brist på VFU-platser riskerar att utgöra en flaskhals för utbildningen. Det är därför viktigt att såväl offentliga som privata aktörer tillhandahåller VFU-platser. Brist på VFU-platser ökar även risken för att studenter ska bli placerade långt från studieorten, vilket medför kostnader för dubbelt boende eller resor. Dessa kostnader blir studenter inte alltid ersatta för, och det medför ekonomiska svårigheter. Problemet med kostnader för VFU illustreras i SFS nya rapport.³ SFS är därför positiv till att VFU för socionomutbildningen samordnas nationellt. Ett studentperspektiv bör ingå vid samordningen, förslagsvis genom en studentrepresentant. Här behöver också studenters merkostnader för VFU beaktas. Utredningen hänvisar i positiv mening till förslaget om VULF-avtal som lades av SOU 2024:9, och där ingår kostnadstäckning för studenters merkostnader.

² SULF, [30 år av underfinansiering - Hur systemfelet i resurstilldelningen sänker den högre utbildningen](#), 2024.

³ SFS, [När studenter står för notan](#), 2025.

Förslag till universitet och högskolor:

SFS varken tillstyrker eller avstyrker förslaget. SFS har inget emot att lärosäten väljer att använda sig av alternativt urval baserat på arbetslivserfarenhet, utöver de platser som ska fördelas på grundval av betyg och resultat från högskoleprovet. För att kunna anta personer med olika bakgrund, erfarenheter och typer av meriter behövs flera olika urvalsinstrument, och det är därför positivt om arbetslivserfarenhet används där det är lämpligt. SFS har dock inga synpunkter på om lärosätena bör använda sig mer av just alternativt urval baserat på arbetslivserfarenhet eller inte. Den centrala utgångspunkten är att urvalssystemet ska vara transparent, förutsägbart och rättvist.

7.1 Förslag till regeringen: Utredning om förlängd socionomutbildning med examen på avancerad nivå

SFS avstyrker utredningens förslag och ser inte behovet av att tillsätta en utredning. SFS anser att det är mer lämpligt att lärosäten tar fram kurser och program på avancerad nivå riktade mot de med socionomexamen i den mån efterfrågan från studenterna finns. Därtill ser SFS att lärosätena behöver få bättre förutsättningar för att kunna inrätta sådana kurser och program samt att arbetsgivarna skapar bättre incitament till att läsa på avancerad nivå och till vidareutbildning för yrkesverksamma.

Längre program riskerar att minska intresset för utbildningen samt öka avhoppen.

7.2 Förslag på uppdrag till UKÄ: Kravnivåerna inom socionomprogrammen

SFS har inga invändningar mot att kravnivåer uppmärksammas av UKÄ i utvärderingen. Kravnivåerna undersöktes senast för 20 år sedan, därför kan det vara lämpligt att de ingår i den kommande utvärderingen.

Elsa Berlin
Vice ordförande
elsa.berlin@sfs.se
070-545 70 45

Mathilda Fredriksson
Politisk sekreterare
mathilda.fredriksson@sfs.se
076-544 01 02